

DORPSVERNIEUWINGSPLAN TEN POST, WINNEWEER EN WITTEWIERUM IN DE STEIGERS

Impressie van een drukbezochte dorpsavond op 23 mei

Bijna honderd inwoners van Ten Post, Winneweer en Wittewierum hebben tijdens de dorpsavond op 23 mei samen hun Dorpsvernieuwingsplan in de steigers gezet. Verdeeld over elf groepen hebben zij besproken waar dit plan over moet gaan. Wat zijn belangrijke onderwerpen? Wat is nodig en mogelijk om in samenhang met de versterkingsoperatie te komen tot een mooi en toekomstbestendig dorp voor jong en oud? De avond leverde waardevolle kennis en stapels goede ideeën op. Ondanks hun zorgen over de aardbevingsproblematiek, wisten de deelnemers enthousiast en creatief over hun gezamenlijk toekomst na te denken.

De bijeenkomst was georganiseerd door Dorpsbelangenplatform Ten Post in samenwerking met de gemeente Ten Boer, woningcorporatie Wierden en Borgen en Nationaal Coördinator Groningen. De groepen werden begeleid door deskundigen op het gebied van stedenbouw, landschapsonwerp, architectuur en cultuurhistorie. De gemeente heeft dit breed samengestelde ontwerp- en adviesteam, dat goed thuis is in de provincie Groningen en de aardbevingsproblematiek, gevraagd om de dorpsbewoners stap voor stap te helpen en te inspireren bij het ontwikkelen van het Dorpsvernieuwingsplan. De dorpsavond was de eerste stap in dit proces.

WAT IS EEN DORPSVERNIEUWINGSPLAN?

In 2016 hebben dorpsbewoners de Dorpsvisie Ten Post, Winneweer en Wittewierum opgesteld. Het Dorpsvernieuwingsplan dat nu wordt ontwikkeld, bouwt daarop voort. Het werkt toe naar daadwerkelijke uitvoering. Het plan gaat antwoord geven op het wat, waar, wanneer en hoe van de realisatie van zaken die het dorp belangrijk vindt. Omdat 2016 toch alweer even geleden is, is tijdens de dorpsavond bekeken of alle wensen en ambities uit de Dorpsvisie nog dezelfde zijn en of er misschien nieuwe aandachtspunten bij zijn gekomen.

In volgende stappen - die het ontwerp- en adviesteam uiteraard telkens samen met de dorpsbewoners zet - zal steeds duidelijker worden welke sterke kansen er liggen om opgaven zoveel mogelijk met elkaar en met de versterkingsoperatie te verbinden. Denk bijvoorbeeld aan behoud en versterking van het dorpskarakter, verduurzaming en de overstap naar hernieuwbare energiebronnen, verkeersveiligheid, goede voorzieningen voor jong en oud en aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren en elkaar te ontmoeten. Het uiteindelijke doel is dat de dorpen sterker en mooier uit het hele proces tevoorschijn komen. Voor iedereen.

Een hart onder de riem door Frank de Vries

Frank de Vries, waarnemend burgemeester van Ten Boer, trapte de dorpsavond af met de woorden: “Het is jullie avond, het gaat over jullie dorpen. Veel van jullie zijn hier geboren en opgegroeid en hebben hier kinderen gekregen. Daarom bepalen jullie wat er in het Dorpsvernieuwingsplan komt te staan. De gemeente levert de deskundigheid, organisatiekracht en financiële middelen die nodig zijn. Helaas zijn er op dit moment teleurstellende berichten vanuit Den Haag. Voor een deel van de versterking is er vertraging tot de zomer. Dit duurt weliswaar niet meer zo lang, maar de vraag is: wat gebeurt er daarna? Wij gaan in ieder geval samen met u de schouders er onder zetten. Er moet nog veel geregeld worden met de NAM en het Rijk, maar dat doen wij wel. Wij gaan gewoon door en hopen met u een boeiend traject in te gaan. U mag hierover kritisch zijn, ook op de gemeente. Wat er ook gebeurt; wees ervan verzekerd dat wij snoeihard achter jullie staan.”

THEMA'S VOOR HET DORPSVERNIEUWINGSPLAN

In elf groepen hebben de dorpsbewoners knelpunten, kansen en ideeën ingebracht. Die zijn vervolgens ondergebracht in elf hoofdthema's. Wat opvalt, is dat dorpsbewoners het over behoorlijk veel zaken met elkaar eens zijn. Toch zijn er ook accentverschillen in wat men het belangrijkste vindt en in de oplossingen die worden aangedragen. Daarnaast is sprake van allerlei overlappings tussen de thema's. Met de oplossing voor één knelpunt kunnen vaak direct ook andere knelpunten worden aangepakt. Zulke slimme koppelkansen zullen beslist nader worden verkend en uitgewerkt in het uiteindelijke dorpsvernieuwingsplan. Daar wordt het plan tenslotte alleen maar sterker van. Wat verder opvalt, is dat veel van de ingebrachte onderwerpen betrekking hebben op het oostelijk van de N360 gelegen deel van Ten Post. Hier wonen dan ook de meeste mensen en hier kwamen de meeste deelnemers van de dorpsavond vandaan. Maar in de volgende stappen op weg naar

het dorpsvernieuwingsplan zal zeker volop aandacht aan Ten Post-Kröddeburen, Winneweer en Wittewierum worden besteed.

In elf groepen werden de thema's voor het dorpsvernieuwingsplan verkend.

1. VERKEERSVEILIGHEID

Het thema verkeersveiligheid kreeg in vrijwel alle groepen de meeste aandacht. En begrijpelijk, want er valt nog het nodige aan te verbeteren. In de afgelopen jaren zijn diverse verkeersmaatregelen getroffen, zoals een 30 km-zone, oranje asfalt en wegversmallingen. Maar die hebben niet het gewenste effect gehad. Integendeel, de snelheid van gemotoriseerd verkeer lijkt alleen maar te zijn toegenomen, terwijl op meerdere plekken het overzicht voor verkeersdeelnemers is afgenomen. Daarbij komt dat het autobezit in het dorp de afgelopen decennia fors is gegroeid; veel straten en de hoeveelheid parkeerplaatsen zijn daar allang niet meer op berekend. Een ander probleem vormen de landbouwvoertuigen die door het dorp rijden en die steeds breder en groter worden.

Gevaarlijke punten die vaak zijn benoemd

- T-splitsing oude Rijksweg - B. Kuiperweg is onoverzichtelijk.
- De brug is een van de weinige mogelijkheden in het gebied om het Damsterdiep over te steken.
- De Tuwingastraat wordt door landbouwvoertuigen als sluiproute gebruikt.
- In Kröddeburen wordt hard gereden, terwijl hier veel kinderen op straat spelen.
- De bocht in de Stadsweg aan het eind van Kröddeburen is onoverzichtelijk.
- De route tussen de school en de sportvelden is onveilig voor fietsende en lopende scholieren.
- Oversteek N360.
- Hoge snelheid op de weg tussen Wittewierum en Ten Post.

Voorgestelde oplossingen

- Maak Ten Post autoluw, zorg dat doorgaand verkeer niet meer door het dorp heen kan. Doe dat door een rondweg aan te leggen tussen de Woldjerweg en de N360; langs de gaslocatie en aansluitend op de N360 tussen de beide viaducten.
- Meer trottoirs.
- Meer parkeerplekken.
- Verkeersdrempels.
- Betere handhaving.
- Zebra's op de route tussen de school en de sportvelden.

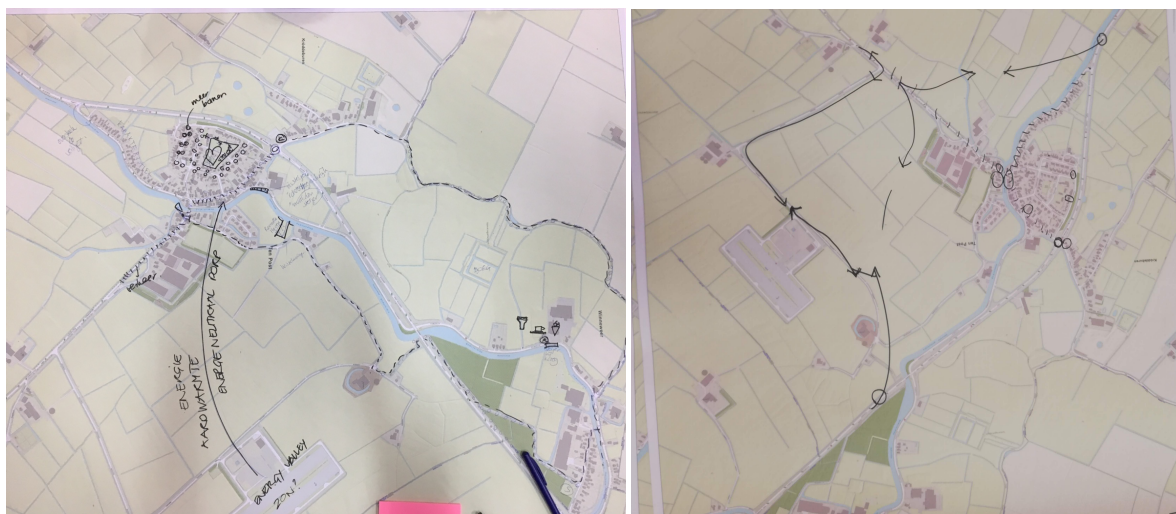
- Vervang asfalt door klinkers (let op: geen goot in het midden!): dit heeft een verkeersafremmend effect en is mooier om te zien.
- Meer/betere straatverlichting langs de N360 binnen de bebouwde kom in combinatie met uitbreiding 60 km-zone.
- De nieuwe geplande rotonde aan de noordkant van het dorp, in combinatie met genoemde uitbreiding van de 60 km-zone, verbetert de oversteekbaarheid van de N360.
- Veilige wandel- en fietsroutes in en tussen de wijken en dorpen; dit komt ook de onderlinge verbondenheid ten goede.
- Voorlichting over gedrag in het verkeer: veiligheid is in de eerste plaats een kwestie van gedrag. Teveel automobilisten en bestuurders van landbouwvoertuigen zitten met de telefoon in de hand achter het stuur.

“De oplossing voor verhoogde verkeersveiligheid ligt niet in het dorp. Als je alleen daar maatregelen treft, creëer je de volgende slechte oplossing.”

2. GROEN

Het dorp kan een stuk groener en fleuriger, vinden de dorpsbewoners. Vooral in het ‘achtergebied’ - de straten achter de oudere bebouwingslinten - staan weinig bomen en heggen. De wens tot uitbreiding van het bomenbestand wordt breed gedeeld. Daarnaast is het zaak om bomen in straten waar sloop-nieuwbouw gepland staat, te behouden of in ieder geval te herplanten. Andere groene wensen zijn de aanleg van volkstuintjes, meer bloemen om de bijen- en vlinderstand op peil te houden en het openhouden van het Damsterdiep. Door bermen en rietoevers met beleid te maaien, kan daar al een belangrijke bijdrage aan worden geleverd. En dan is er nog het onderhoud van de openbare ruimte. Dat laat op verschillende plekken te wensen over. Trottoirs zitten bijvoorbeeld vol onkruid. De aardbevingsproblematiek en de onzekerheid over de versterking zijn wellicht reden waarom de gemeente dit onderhoud uitstelt. Ook de tuinen van leegstaande huurwoningen bieden een troosteloze aanblik.

“Behoud van bomen in toekomstige nieuwbouw is belangrijk om het dorp herkenbaar te houden.”

De groepen schetsten hun ideeën op kaarten.

3. ENERGIE

Het dorp wil toe naar verdere verduurzaming, van het gas af en een zelfvoorzienend energiesysteem. De vraag is alleen: hoe? Dorpsbewoners vinden het in ieder geval belangrijk dat zij goed worden ondersteund met kennis en kunde, dat oplossingen met behoud van ruimtelijke kwaliteit worden ingepast, dat er geen geluidshinder ontstaat (bijvoorbeeld door warmtepompen bij woningen) en dat maatregelen kostenbesparend zijn.

Voorgestelde oplossingen

- Oprichting van een energiecoöperatie. Niet iedereen is daar overigens direct enthousiast over.
- Aanleg van een zonnepark - mooi verstopt in het groen - ter vervanging van het gasdepot aan de noordoostkant van Ten Post, wellicht in combinatie met opwekking van aardwarmte.
- Zonnepanelen op het dak van de houthandel.
- Kleine windmolens, eveneens onder voorwaarde dat daar een geschikte plek voor wordt gevonden.
- Aftakking van de restwarmteleiding vanuit de Eemshaven (Google) naar Ten Post.
- LED-verlichting in openbare ruimte en gebouwen.
- Duurzame en uiteraard gasloze nieuwbouwwoningen na sloop.
- Bestaande bouw gasloos maken.
- Schadeherstel en isolerende maatregelen in één keer aanpakken.

“Een energieneutraal dorp maakt woningen meer waard in plaats van minder.”

4. CENTRUM

Ten Post heeft niet een echt dorpscentrum, maar de behoefte aan een centrale ontmoetingsplek - zowel in de buitenlucht als ergens binnen - is groot. Veel mensen wijzen de omgeving van de brug over het Damsterdiep aan als hart van het dorp. Als het dorp verkeersluw wordt gemaakt, wordt deze plek veilig en ontstaan goede mogelijkheden voor de inrichting van een dorpscentrum. Van groot belang bij de inrichting is dat het dorpskarakter erin te herkennen is. Ook wordt gesuggereerd om juist op een van de stillere plekken in het dorp een ontmoetingsplek in te richten.

Koppel een levendig programma aan het dorpscentrum. Maak het aantrekkelijk door te zorgen dat er van alles te beleven valt. Laat bijvoorbeeld de jaarlijkse minikermis terugkomen, daar ging het hele dorp altijd naartoe.

Bij een dorpscentrum wordt daarnaast gedacht aan een multifunctioneel dorps huis met daarin ruimte voor bijvoorbeeld de school, de kerk, sportclubs, vergaderzaaltjes, gemeentelijk loket, postkantoor, kinderopvang, dorpscafé. Als potentiële locaties worden De Hoeksteen, De Lessenaar en de sporthal genoemd.

“Een oplossing voor de verkeersveiligheid in het dorp biedt een uitgelezen kans voor de inrichting van een gezellig dorps hart.”

5. WONEN

Rekening houden met krimp en vergrijzing en daarom na sloop minder woningen terugbouwen dan het huidige aantal? De Ten Posters vinden dat niet verstandig. Zij vrezen dat de vraag naar woningen straks groter is dan het aanbod. Dat betekent dat het nieuwbouwprogramma zowel levensloopbestendige woningen moet omvatten, zodat ouderen zo lang mogelijk in het dorp kunnen blijven wonen, als betaalbare woningen voor starters en jonge gezinnen.

Hoe moeten de nieuwbouwwoningen eruit zien? De huidige naoorlogse woningen passen niet bij het dorpskarakter; wel huizen die wat losser geschikt zijn, die niet dicht op elkaar staan. Ze zouden rondom een haventje gebouwd kunnen worden, dat via een kanaaltje met het Damsterdiep wordt verbonden. Ook ruimte voor een aantal vaste woonschepen in het Damsterdiep wordt geopperd.

En wat gebeurt er met de huurwoningen die nu leegstaan? Kunnen die niet ter beschikking worden gesteld aan Ten Posters die tijdelijke huisvesting zoeken, bijvoorbeeld vanwege een scheiding?

“Bouw juist voor groei! Dat hebben we nodig om onze voorzieningen te behouden en uit te breiden.”

6. DORPSKARAKTER EN IDENTITEIT

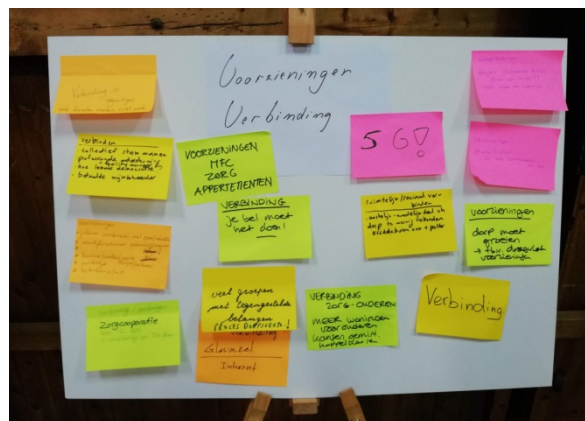
Het dorp gaat veranderen, maar moet wel herkenbaar blijven. Dorpsbewoners vinden het daarom belangrijk om bestaande kwaliteiten te inventariseren en als leidraad bij dorpsvernieuwing te gebruiken. Daarbij gaat het onder andere om de hoogte van de bebouwing, rooilijnen, toegepaste materialen, bijzondere details en ontwerp van de openbare ruimte. Karakteristieke panden moeten behouden blijven, zoals de woningen langs het lint, de brugwachterswoning, het oude postkantoor en de molen. De oude woningen zijn qua uitstraling zeer divers; breng die diversiteit terug in het nieuwe programma van woningen en gebouwen. Benut daarnaast kansen om karakteristieke structuurlijnen beter beleefbaar te maken en aan te vullen. Het Damsterdiep is nu behoorlijk ontoegankelijk, maar door de rietkraag uit te dunnen en door wandelvlonders langs de oever aan te leggen, wordt deze waterweg - die per slot van rekening onlosmakelijk met de ontwikkeling van Ten Post is verbonden - weer bepalend voor de identiteit van het dorp. Door in de nieuwbouw wat watergangen met bruggetjes aan te leggen, wordt Ten Post zelfs nog meer een dorp aan het water. Verschillende delen van het dorp kunnen dan bovendien mooi met elkaar worden verbonden. Ook de fraaie slingervorm van de oude Rijksweg verdient navolging in nieuwbouwplannen. Bouw wel zoveel mogelijk binnen de huidige contouren. Vanaf de N360 biedt de achterkant van Ten Post een rommelige aanblik. Sloop-nieuwbouw biedt een goede kans om een representatieve dorpsrand tot stand te brengen.

“Het DNA van Ten Post? Dat zijn het oude dorpslint en het Damsterdiep.”

7. VOORZIENINGEN EN VERBINDING

Veel dorpsbewoners - niet allemaal - zijn voorstander van clustering op één plek van verschillende voorzieningen, omdat dit volgens hen voorwaarde is voor behoud en versterking en daarmee voor de leefbaarheid van het dorp. Het voorzieningenaanbod moet inspelen op de vraag van de verschillende bevolkingsgroepen en zorgen voor verbinding. Naast de bekende voorzieningen als verenigingen, school en kerk, worden genoemd: een zorgcoöperatie, maaltijdservice en wasservice (zeker handig tijdens de versterkingsoperatie!), peuterspeelzaal, voor- en naschoolse kinderopvang, kinderboerderij, speeltuin (zoals in Winneweer), pop-up-winkeltje, dorpscafé en een plek waar je een ijsje kunt halen. Speciaal met het oog op ontmoeten en verbinden worden ideeën ingebracht als een koffieochtend voor ouderen, jongeren verrichten klusjes voor ouderen, een pluktuin en na het plukken samen koken en eten (mooi voorbeeld in Ten Boer), visplekken langs het Damsterdiep, rollatorvriendelijke 'hangplekken' - ook bij slecht weer te gebruiken - voor ouderen in de verschillende woonkernen.

Organisatie is een ander belangrijk aandachtspunt. In de eerste plaats kunnen activiteiten beter op elkaar worden afgestemd, bijvoorbeeld door ze centraal te coördineren en te promoten. Een goed onderhouden dorpswebsite en snel internet/glasvezel (ook belangrijk in relatie tot de inzet van domotica in de ouderenzorg!) horen daar uiteraard bij. Inzet van vrijwilligers en mensen met een beperking is heel goed. Helaas zijn het nu vaak dezelfde mensen die de organisatie trekken. Worden anderen niet gevraagd of bieden anderen zich niet aan? Het is in ieder geval niet wenselijk dat alles op de schouders van vrijwilligers rust, zeker niet nu veel dorpsbewoners dankzij de versterkingsoperatie andere zorgen aan hun hoofd hebben. Bovendien heb je niet alleen tijd, maar ook kennis nodig. Voorgesteld wordt daarom om een professionele - betaalde -

dorpsbeheerder aan te stellen. Deze dorpsbeheerder fungeert als aanspreekpunt voor vragen, wensen en klachten, onderhoudt korte lijnen met verantwoordelijke organisaties en kan kleine problemen zelf aanpakken.

“Dat hier een voetbalclub en een school zijn, was voor ons gezin een belangrijke reden om hier te komen wonen.”

8. ZEGGENSCHAP

De volgende uitspraken zijn representatief voor hoe dorpsbewoners denken over zeggenschap:

- Nieuwe ontwikkelingen en besluiten moeten transparant en duidelijk worden gecommuniceerd naar iedereen.
- Besluiten moeten we samen kunnen nemen; we willen niet dat anderen over ons beslissen.
- Wij willen de zeggenschap over ons eigen leven terug.
- Er moet een breed draagvlak zijn voor alles wat er gebeurt.
- Laat zeker ook de jongeren meepraten.

“De discussie over de locatie van de wisselwoningen is een goed voorbeeld van hoe het niet moet.”

9. WERKGELEGENHEID EN ONDERNEMEN

Het dorp is vooral een forenzendorp. Dat neemt niet weg dat er zo'n 50 adressen met een Kamer van Koophandelnummer zijn, waaronder een aantal grotere bedrijven als Reinders Houthandel, bouwbedrijf Roorda & Veldman en installatiebedrijf Woldhuis. De landbouwsector is eveneens goed vertegenwoordigd en zal dat naar verwachting ook blijven. De wens tot vergroting van werkgelegenheid in het dorp is niet bijzonder groot. Wel vindt men het belangrijk om ondernemerschap te stimuleren in relatie tot het voorzieningenniveau. Als bijvoorbeeld het gebied rond de brug over het Damsterdiep veiliger en aantrekkelijker wordt gemaakt, ontstaan kansen voor een horecabedrijf (bijvoorbeeld in het oude postkantoor), een winkeltje, een inlaatplek en een loods voor boten en een B&B. Durf daarbij ook buiten bestaande kaders te denken: ontwikkel een fietsroute vanuit Ten Post door het aardbevingsgebied in combinatie met de verhuur van e-bikes. Maak van de nood een deugd! Voorwaarde voor behoud van bestaande bedrijven, de vestiging van nieuwe bedrijven en thuiswerkers is snel internet.

“Een aantrekkelijker dorpscentrum biedt mooie kansen voor kleinschalig ondernemerschap.”

10. JONGEREN EN LEEFTIJDVRIENDELIJK

Met een goede mix van woningtypes en voorzieningen blijft het dorp een fijne woonomgeving voor iedereen: gezinnen, starters en ouderen. Jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar zijn een vergeten groep. Zij komen bij elkaar achter de kerk, waar zij voor overlast zorgen, of in blokhutten in diverse particuliere achtertuinen. Ideeën voor aantrekkelijke voorzieningen zijn bijvoorbeeld een pannakooi, een basketbalveldje, een skeelerbaan en een jeugdthunk. Maar het allerbelangrijkste is dat aan de jongeren zelf wordt gevraagd waar zij behoefte aan hebben. De gemeente zou daar een jongerenwerker voor in kunnen zetten. Wel heel succesvol zijn de Sietsation-feesten voor jong en oud in Ten Post. Maar wat als Sietse er ooit mee ophoudt?

“De jeugd zoekt de gezelligheid in andere dorpen. Voor hen valt hier vrijwel niks te beleven.”

11. RECREATIE, TOERISME EN SPORT

Met versterking van de recreatieve infrastructuur wordt niet alleen ingespeeld op bezoekers van buiten de dorpen, maar zeker ook op de behoefte aan ontspanning en gezond bewegen van de dorpsbewoners zelf.

Mooie kansen die er liggen:

- De ijsbaan multifunctioneel maken - bruikbaar in alle seizoenen - bijvoorbeeld als skeelerbaan.
- Uitbreiding van het Ten Posterbos.
- Renovatie en uitbreiding van aanlegsteigers langs het Damsterdiep, inclusief goede visplekken.
- Een rustpunt creëren voor fietsers en wandelaars, bijvoorbeeld een picknickplek in het centrum.
- Vlonderpaden langs het Damsterdiep en handbedienbare pontjes.
- Aan elkaar knopen van bestaande wandelpaden.

“We profiteren nog onvoldoende van onze ligging aan het water.”